

ZLTO Afdeling Roosendaal

Datum: 6 februari 2024
Onderwerp: Inspraak - Visie Roosendaal 2040

Geachte leden van de raad,

Voor u ligt de visie Roosendaal 2040. Allereerst willen wij u een compliment maken om Roosendaal een kwaliteitssprong te geven.

Tot onze grote spijt hebben wij het stuk via de media moeten vernemen, dat was geen goed nieuws. Tot grote ontsteltenis van ons en onze leden moet de landbouw volgens de gepubliceerde barcode fors inkrimpen.

Gezien de grote ruimtelijke opgave in Roosendaal en de gewenste bijdrage voor de landbouw verbaasd het ons dat wij niet eerder betrokken zijn geweest bij het tot stand komen van deze visie.

Het doorvoeren van deze visie heeft een enorm negatief effect op de landbouw in onze gemeente. Toch kunnen wij vrijwel niets terugvinden in de visie over de weg daar naartoe. Voor ons roept dit een dejavu op naar plan Visdonk waarin ook een grote voorgestelde natuurontwikkeling ten koste van de landbouw voorgesteld was.

Het is een feit dat Roosendaal een plattelandsgemeente is en derhalve een groot buitengebied heeft. Roosendaal herbergt een enorme differentiatie aan bedrijven, ambitieuze en veel jonge ondernemers. Laten we daar eens trots op zijn.

Dat is op geen enkele wijze te vergelijken met het landelijk gemiddelde, en het unieke karakter van Roosendaal mag wel eens benadrukt worden.

De enorme schaalgroei van de hectares water baart ons grote zorgen. We begrijpen de noodzaak van waterbuffering, retentie en klimaatadaptatie, maar dit kan niet worden bereikt door uitbreiding van de hoeveelheid binnenwater. Het creëren van binnenwater kan mogelijk tot ongewenste water overlast leiden in het aangrenzende gebied eromheen. Hiermee wordt de aanslag op het buitengebied nog groter.

Ook zijn wij van mening dat het creëren van extra natuur geen oplossing is voor natuurherstel. Door plantsoenen en bermen aan te duiden als natuur kunnen in de toekomst enorme problemen optreden. Tevens lijkt dit een beetje op greenwashing. Extra natuur geeft extra problemen.

Voor ons is het niet duidelijk wat er precies onder de definitie natuur en natuurinclusief valt. De ontwikkelingen in onze sector gaan enorm snel. Zeker de laatste jaren draagt de landbouw in het buitengebied enorm bij aan biodiversiteit en natuurherstel. Denk dan maar aan poelen, groenbemesters, bloemenranden, agrarisch natuurbeheer, bufferstroken, rustgewassen ammoniakreductie enz. enz.

Maar vergeet zeker niet de bijdrage van de landbouw aan de economie en werkgelegenheid in Roosendaal. En in een sterke economie is er ook geld voor natuurherstel. Daarnaast is de landbouw een onmisbare schakel voor een vitaal en groen buitengebied. En in een vitaal buitengebied is ook geen ruimte voor criminele en ondermijnende activiteiten. Zo snijdt het mes aan 2 kanten.

Graag verwijs ik naar de bijlage van onze inspraak. Daarin zetten we uiteen welke bijdrage de landbouw levert ten behoeve van natuurherstel. Een belangrijke, nuttige bijdrage onder de thema's: Water/Bodem, Natuur, Maatschappij en Energie. Elke ondernemer levert een bijdrage in het transitie pad dat bij de ondernemer past. Met onderbouwing van de SER beogen wij 5 transitie paden: High-tech open, High-tech gesloten, Natuur en landschap, Multifunctioneel en Biologisch.

Het zou getuigen van een goede visie als 'ons bod' een onderdeel wordt van de visie RSD40.

Hartelijk dank voor uw aandacht.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

Voorzitter ZLTO Afdeling Roosendaal

Vitale agrarische sector biedt Roosendaal meerwaarde

Hoe kunnen we nu en straks een vitale agrarische sector behouden? Een sector die voldoende gezond, vers voedsel produceert en bijdraagt aan ecologische en ruimtelijke opgaven in het mooie, maar complexe gebied Roosendaal.

Inleiding

Het buitengebied van Roosendaal kent veel uitdagingen en opgaven op het gebied van water, bodem, natuurversterking, agrarisch toekomstperspectief, recreatie en beleving. Op de agrarische sector komt heel veel tegelijk af:

- De Kaderrichtlijn Water (KRW)
- De aanwijzing tot Nutriënt Verontreinigd gebied (NV) waar agrarisch ondernemers geacht worden om een extra stap te zetten tot verbetering van de waterkwaliteit.
- Het actuele 7e actieprogramma Nitraat (APN) én addendum en voorbereidingen op het 8e APN dat in 2026 van kracht wordt.
- Afschaffing van de derogatie door de Europese Commissie, het uitstellen van het toestaan renure als biologische kunstmest.
- De afname van de beschikbaarheid van chemische gewasbeschermingsmiddelen. Biologische of mechanische alternatieven zijn er niet altijd. Dit maakt gerichte bestrijding van ongedierte en ziekten steeds moeilijker.
- Het stikstofbeleid van de provincie Noord-Brabant (BOS 2.0) en de juridisch onhoudbare deadline voor aanpassing van oudere stallen.
- Het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) van de Europese Unie wat nog meer van agrarische ondernemers vraagt.
- De hoge gronddruk.
- De onzekerheid van beleid nu landelijk en provinciaal niet synchroon is.

We snappen heel goed dat de agrarische sector zich moet door ontwikkelen, op basis van de maatschappelijke behoeften en belangen. Zo'n transitie, hoe spannend ook, omarmen we. Wij zijn doof noch blind voor de realiteit van vandaag. Laten we teruggaan naar de basis: de land- en tuinbouw op en rondom Roosendaal zorgt van oudsher voor vers, gezond voedsel en draagt bij aan de leefbaarheid van het gebied. Op basis van een studie van een advies van de Sociaal Economische Raad hanteren wij in onze toekomstvisie vijf transitiepaden: hightech open, hightech gesloten, natuur& landschap, multifunctioneel en biologisch plus (LTO). Rondom Roosendaal moet één van de vijf transitiepaden passen bij het gebied en de ondernemer én een duurzaam verdienmodel bieden. Naast het zorgen voor gezond voedsel, zorgen wij tevens voor werkgelegenheid, recreatie, zorg, educatie en ontmoeting in het buitengebied.

De agrarische sector vindt het belangrijk om in gesprek te blijven met andere partners en samen te zoeken naar oplossingen voor de uitdagingen in het gebied.

Wij gaan in dit document in op vier thema's: water & bodem, natuur, maatschappij en energie. Per onderwerp benoemen wij allereerst ons bod en dat specificeren we. Veel oplossingen die worden benoemd raken meerdere thema's. Een voorbeeld: vermindering van gewasbescherming draagt zowel bij aan doelen voor bodem & water als die voor de natuur. Wij hebben er voor gekozen om in dit document geen dubbele zaken te benoemen, maar dit bij één thema te plaatsen.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	1
Inhoudsopgave	0
1 Water & bodem	1
1.1 Bod (water).....	1
1.2 Bod (bodem)	1
1.3 Specificatie	1
2 Natuur	2
2.1 Bod	2
2.2 Specificatie	2
3 Maatschappij.....	4
3.1 Bod	4
3.2 Specificatie	4
4 Energie	4
4.1 Bod	4
4.2 Specificatie	4
5 Bibliografie	0

1 Water & bodem

1.1 Bod (water)

- Water conserveren uit bebouwd gebied
- Waterconservering verbeteren door middel van organische stof
- Watergift optimaliseren met waterbesparende beregeningstechnieken
- Verminderen uit- en afspoeling door nieuwe technieken
- Peilgestuurde drainage en sub-irrigatie
- Werken aan verbetering van het watersysteem, samen met andere partijen
- Kennis vergaren en uitwisselen (BodemUP)
- In BedrijfsBodemWaterplannen (BBWP) vooruitgang vastleggen en maatregelen in beeld brengen
- Verzilting tegen gaan door overtollig zoet water te infiltreren in de polders

1.2 Bod (bodem)

- Verbetering bodembewerking om meer water vast te houden
- Verbetering bodembewerking om organische stofgehalte in bodem op te bouwen
- Verbetering bodemstructuur door tegengaan van verdichting
- Verbetering bodems door groenbemesters

1.3 Specificatie

Peilverhoging

De agrarische sector rondom Roosendaal ziet kansen om water vast te houden uit gebieden zoals de bebouwd omgeving. Daarnaast willen wij graag water vasthouden op de plek waar neerslag valt. Wij denken dan ook aan waterconservering op de ruggen zelf. Enkel water bergen in beekdalen gaat het peil op de wal niet verhogen.

Water vasthouden

Wij zetten in op het verbeteren van het vochtvasthoudend vermogen van onze gronden. Het kwalitatief verbeteren van organische stofgehalte van de bodem draagt daar aan bij. Wij zijn ook bezig met het optimaliseren van de watergift. Voor veel teelten hebben we (kleine hoeveelheden) water nodig. We zien kansen voor optimalisatie van toediening. Denk aan druppelirrigatie. Het toepassen van bodemkaarten en vochtsensoren om plaats specifiek op het juiste tijdstip water te geven. Elektrische pompen werken hier bijvoorbeeld ook aan mee.

Uit- en afspoeling van nutriënten kunnen we verminderen door innovaties. Denk hierbij aan precisiebemesting door via taakkaarten te bemesten. Het toepassen van rijenbemesting is een ander voorbeeld. Hierbij wordt enkel een gewasrij bemest waardoor het gewas de meststoffen beter kan opnemen. Bij bieten worden voorafgaand aan het seizoen N-mineraal monsters genomen. Zo kan de agrariër het stikstofgehalte van de bodem aan het begin van de teelt bepalen, en zo gericht bemesten.

Samenwerking

De agrarische sector wil graag in gesprek met andere partijen om het watersysteem te verbeteren. Dat is een gedeeld belang. Onze ervaring is dat wij waterschappen kunnen helpen met onze lokaal-specifieke agrarische kennis. Wij willen ook graag weten waar we zelf aan bij kunnen dragen. We staan er voor open om metingen uit te voeren om inzicht te verkrijgen zoals bijvoorbeeld al gebeurd aan nitraatgehalte in de omgeving van de Amer en het zoutgehalte (EC) in de PAN-polders. We willen samenwerken vanuit het gezamenlijke doel door de meest zinnige maatregel op de meest effectieve plek uit te voeren. We zien kansen in het gebruik van BedrijfsBodemWaterPlannen als instrument om vooruitgang op dit onderwerp vast te leggen en genomen maatregelen in beeld te brengen.

We willen graag meer kennis vergaren en uitwisselen. Dit doen we door middel van studieclubs. We willen projecten als BodemUP inzetten om dit verder uit te bouwen.

Bodembewerking

De agrarische sector kan ook een bijdrage leveren aan de doelen door actieve bodembewerking. Percelen worden bij deze werkwijze bijvoorbeeld gewoeld. Daardoor kan het water beter in de grond infiltreren. Afspoeling van grote hoeveelheden regenwater wordt zo ook aanzienlijk verminderd. Door een minder intensieve grondbewerking toe te passen, breekt er minder organisch materiaal uit de bodem af. Zo leggen we meer koolstof in de bodem vast. Niet kerende grondbewerking is een ander mooi voorbeeld. Ook het telen van grasland zonder bodembewerking levert een bijdrage aan koolstofvastlegging.

Zo houden we, waar mogelijk, percelen jaarrond groen dankzij groenbemesters en vanggewassen. Dat verbetert de bodemstructuur én kunnen we meer water vasthouden.

We zetten daarnaast in op vermindering van verdichting zodat waterinfiltratie en -berging verbetert in de bodem. Bij het toepassen van weidegang wordt een graszode minder bewerkt en treedt er minder verdichting op. Op de 'vroege' gronden in Roosendaal telen boeren vroeg in het voorjaar groentegewassen. Daarna zaaien ze groenbemesters in. Die zorgen voor de opbouw van organische stof en stimuleren het bodemleven. Een groenbemester vraagt geen beregening. Naast de voordelen voor de omgeving, is er hierdoor vaak in de droogste periode van het jaar geen (!) beregening nodig.

2 Natuur

2.1 Bod

- Bodemverbetering en gewassoorten:
 - Biodiversiteitsmonitor melkvee en akkerbouw
 - Kruidenrijk grasland
 - Groenbemesters
 - Gewasresten
 - Vaste mest
 - Rassenontwikkeling van gewassen
- Geïntegreerde gewasbescherming/ Integrated Crop Management (ICM):
 - Samenwerking agrarische ondernemers
 - Natuurlijke plaagdierbestrijding
 - Insectenmonitoring
 - Technische innovaties (o.a. beslissingsondersteunende systemen, spot sprayer)
 - Mechanische onkruidbestrijding
- Agrarisch natuurbeheer
 - Akkerranden
 - Grasland

2.2 Specificatie

Biodiversiteit

De melkveesector in Noord-Brabant legt de bijdrage aan biodiversiteit vast in de Brabantse Biodiversiteitsmonitor Melkvee. Deelnemers daarvan zetten zich extra in op hun bedrijf om biodiversiteit te stimuleren en ontvangen daarvoor een vergoeding. Voor de akkerbouwsector is de biodiversiteitsmonitor akkerbouw in ontwikkeling. Dat is een goede zaak.

Agrariërs leveren een bijdrage aan biodiversiteit door kruiden bij te zaaien in grasland. Vaak telen ze ook vlinderbloemige gewassen bij. Die leggen stikstof vast uit de bodem voor de groei van het

gewas. De stikstofknolletjes van vlinderbloemigen leggen tevens stikstof vast die boeren bij de volgende teelt kunnen gebruiken.

Wanneer een groenbemester op het land staat, wordt het perceel niet gebruikt voor de teelt van gewassen. Het telen van een groenbemester zorgt voor schuilmogelijkheden en biedt voedsel aan wild en insecten. Ook wintergewassen zoals prei, suikerbieten en cichorei bieden schuilmogelijkheden.

Van percelen die niet, of ondiep bewerkt worden, blijven na de teelt van suikerbieten of aardappelen, vaak gewasresten achter. Dieren profiteren hier in de winter van. Tevens draagt het telen van rustgewassen bij aan de biodiversiteit. Doordat dit soort gewassen minder bewerking nodig hebben, stimuleert dit het bodemleven. Een voorbeeld van een rustgewas is tarwe. Ook het toepassen van dierlijke (vaste) mest zorgt voor een verbetering van het organische stofgehalte in de bodem. Daarnaast stimuleert dit de groei van bacteriën en schimmels in de bodem. Agrarische ondernemers zouden veel liever dierlijke mest gebruiken (zoals vroeger) dan kunstmest. Regelgeving laat dit echter in veel gevallen helaas (nog) niet toe.

Door het kiezen van rassen per gewas levert de sector een bijdrage aan vermindering van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen. De sector zet in op de ontwikkeling van rassen die minder vatbaar zijn voor ziektes en plagen. Denk hierbij aan aardappelen die resistent zijn tegen phytophthora schimmel of resistente suikerbieten tegen cercospora schimmel.

Samenwerking

Agrarisch ondernemers werken vaak samen door percelen uit te ruilen. Zo kunnen zij bodem gebonden ziektes op een natuurlijke wijze bestrijden. Wanneer er emelten in grasland voorkomen, kan een jaar aardappelteelt die effectief bestrijden. De sector zet nadrukkelijk in op zoveel mogelijk natuurlijke plaagdierbestrijding. We doen er alles aan om dit soort bestrijding op grotere schaal en in meerdere teelten toe te passen. Bij sommige teelten zetten we ook steriele mannetjesinsecten uit om voortplanting van schadelijke insecten te voorkomen. Dit vermindert de noodzaak tot het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Geïntegreerde gewasbescherming (ICM)

Waar natuurlijke plaagdierbestrijding niet mogelijk is, vindt monitoring plaats van insecten om gerichte bestrijding toe te passen. Een voorbeeld hiervan is een plakval. Waar men niet natuurlijk in kan grijpen, zijn beslissingsondersteunende systemen (BOS) in opkomst. Door het gebruik van data, wordt het verloop van een ziekte of plaag gesimuleerd. Een agrarische ondernemer kan hierdoor op cruciale momenten ingrijpen waardoor het gebruik van chemische gewasbescherming aanzienlijk vermindert.

Daarbij lijken gangbare en biologische landbouw steeds meer op elkaar. Toepassing van ICM-principes zorgen voor verduurzaming van de landbouw, maar met minder bedrijfseconomische risico's. We zouden het natuurlijk graag zien, maar deze transitie is niet van de één op de andere dag geregeld. Dit zal een aantal jaren duren, maar is absoluut kansrijk. Wij denken aan ICM principes zoals:

- Bestrijding van meeldauw door het gebruik van UV-licht.
- Een spot sprayer: een camera herkent het onkruid. Het gewasbeschermingsmiddel wordt alleen op dat plek aangebracht. De rest van het perceel blijft onbehandeld. Ook hiermee vermindert de hoeveelheid gewasbescherming aanzienlijk. Een spot sprayer kan ook ingezet worden om het gewas te behandelen met biostimulanten of bladvoeding.
- Chemische onkruidbestrijding wordt zoveel mogelijk beperkt door mechanische onkruidbestrijding. Mechanisch schoffelen kan een prima alternatief zijn. Schoffelen kan uitgebreid worden met een camera en GPS-techniek. Hierdoor kan ook tussen, en dicht tegen de plant aan geschoffeld worden.

De agrarische sector zet ook in op agrarisch natuurbeheer. Akkerranden bieden schuilplekken aan voor vogels, overig wild en insecten. De soorten akkerranden die kunnen worden en zijn ingezaaid, worden hierop afgestemd. Te denken valt aan bijenranden, patrijzenranden of keverbanken. Daarnaast kan als agrarisch natuurbeheer grasland kruidenrijk worden gemaakt en op grasland een rustperiode worden ingelast om het grasland niet te betreden en te bewerken in het broedseizoen van bepaalde vogels.

Agrarisch natuurbeheer in het gebied wordt uitgevoerd door agrarische ondernemers als grondbezitters met contracten met Collectief BoerenNatuur Brabant West. Er zijn al tientallen hectares agrarisch natuurbeheer en dat oppervlak zal in de komende tijd fors worden uitgebreid. Agrariërs krijgen steeds meer een rol in de verbinding tussen landbouw en natuur.

3 Maatschappij

3.1 Bod

- Recreatie, educatie
- Opvang, zorg en dagbesteding
- Streekproducten
- Invulling vrijkomende agrarische bebouwing (VAB's)

3.2 Specificatie

Agrarische ondernemers hebben een rol in het buitengebied in recreatie en educatie voor de omgeving. Daarnaast dragen ze maatschappelijk bij aan de omgeving door verkoop van streekproducten. Denk hierbij aan Brabantse Wal asperges.

Daarnaast bieden boerderijen ruimte aan opvang (zowel van kinderen en senioren), zorg en dagbesteding.

4 Energie

4.1 Bod

- Lokaal energie opwekken op agrarische bedrijven zoals zon- en windenergie
- Lokaal energie opslaan op agrarische bedrijven
- Samenwerking

4.2 Specificatie

Op bedrijventerrein Majoppeveld in Roosendaal wisselen bedrijven op dit terrein en omliggende agrarische bedrijven duurzame energie uit via een energiehandelsplatform. Voor beide ondernemingen biedt dit een duurzame én voordelige samenwerking. Dit voorbeeld mag inspirerend zijn voor andere gebieden rondom Roosendaal.

5 Bibliografie

LTO. (sd). *Toekomstvisie 2030*. Opgehaald van LTO:
<https://www.lto.nl/onderwerpen/toekomstvisie-2030/>

's Hertogenbosch

Bezoekadres

Onderwijsboulevard 225
5223 DE 's Hertogenbosch
T 073 - 217 35 80

Postadres

Postbus 100
5201 AC 's Hertogenbosch

Colijnsplaat

Bezoekadres

Noordlangeweg 42B
4486 PR Colijnsplaat
T 0113 - 247 700

Postadres

Postbus 46
4460 BA Goes

Ben je lid van ZLTO?
Download dan nu de LTO Dichtbij ledenapp.